

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 334/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom prof. JUDr. Jurajom Hamulákom, PhD., Jégého 12, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-5S/347/2021 (predtým Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 5S/347/2021) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-5S/347/2021 (predtým Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5S/347/2021) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Správnemu súdu v Bratislave **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. BA-5S/347/2021 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **500** eur, ktoré jej **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jej právnenmu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 334/2024-14 z 18. júna 2024 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Správneho súdu v Bratislave (ďalej aj „správny súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Zároveň požaduje prikázať správne súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznať jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka sa správnu žalobou doručenu Krajskému súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) 21. decembra 2021 domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného – Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sp. zn. SPSČ-PO3-2021/004849-006 z 2. decembra 2021, ktorým bol potvrdený personálny rozkaz o trvalom preradení sťažovateľky na funkciu samostatný odborný inšpektor špecialista oddelenia operačného riadenia, integrovaného záchranného systému a komunikačných technológií ORHJ Prezídia HaZZ.

3. Z opisu chronologického priebehu napadnutého konania je zrejmé, že krajský súd príslušný na konanie do 30. júna 2023 vykonal vo veci iba prvotné procesné úkony, keď 14. januára 2022 zaslal správnu žalobu žalovanému, ktorý sa k nej vyjadril 17. februára 2022. Podaním z 30. mája 2023 oznámil predchádzajúci právny zástupca sťažovateľky odvolanie plnomocenstva a k prevzatí zastupovania sťažovateľky novým právnym zástupcom došlo až oznámením z 19. februára 2024. Na výzvu správneho súdu z 15. apríla 2024 sťažovateľka 20. mája 2024 zaslala repliku. Z dôvodu vylúčenia sudcu uznesením predsedníčky Správneho súdu v Bratislave č. k. BA-5S/347/2021 zo 7. júna 2024 bola vec pridelená novému zákonnému sudcovi. Dňa 19. júna 2024 bol na úradnej tabuli správneho súdu zverejnený oznam o mieste a čase vyhlásenia rozhodnutia bez nariadenia ústneho pojednávania na 20. august 2024 o 9.00 h.

4. Sťažnosť sťažovateľky na prietahy podanú predsedníčke správneho súdu táto listom zo 14. mája 2024 vyhodnotila ako dôvodnú, argumentujúc objektívnymi príčinami vedúcimi k vzniku prietáhov v konaní, a to personálnou poddimenzovanosťou a vyťaženosťou správneho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka tvrdí, že v napadnutom konaní dochádza k dlhotrvajúcim prietahom neodôvodnene oddiaľujúcim meritórne prejednanie veci, pričom z pohľadu jej oprávnených záujmov táto skutočnosť predstavuje absolútne odopretie spravodlivosti a zároveň dlhodobý a intenzívny zásah do práv sťažovateľky garantovaných čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. ods. 2 ústavy. Je toho názoru, že jej

vec nie je právne ani fakticky zložitá, patrí medzi bežnú agendu správneho súdu a sťažovateľka svojím správaním k dĺžke napadnutého konania neprispela. Upriamuje pozornosť na to, že v dôsledku rozhodnutia žalovaného bola nezákonne preradená na funkčné miesto s oveľa nižším platovým ohodnotením, čo výrazne zasiahlo do jej sociálneho statusu.

III.

Vyjadrenie správneho súdu

6. Správny súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sp. zn. SprV/207/2024 z 8. júla 2024 v prvom rade poukázal na to, že v zmysle § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 398/2022 Z. z. prešiel výkon súdnictva od 1. júna 2023 z krajských súdov na správne sudy vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. júna 2023 daná právomoc správnych súdov, a to z Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Nitre a Krajského súdu v Trnave na Správny súd v Bratislave. Dodal, že k 1. júnu 2023 prevzal 5 766 nerozhodnutých vecí a že momentálne má z celkového počtu 44 miest sudcov obsadených len 33 sudcovských miest, z ktorých 30 je aktívnych.

7. K veci sa vyjadril aj zákonný sudca, ktorý uviedol, že ako v poradí štvrtému sudcovi spravodajcovi mu bol spis fyzicky odovzdaný 11. júna 2024 a spolu s predmetnou vecou mu bolo pridelených viac ako 250 vecí a samotnému senátu 7S bolo náhodným výberom celkovo pridelených viac ako 700 spisov a že veci sú vybavované postupne podľa poradia nápadu, teda od najstarších vecí, s výnimkou vecí, ktoré sa v zmysle zaužívanej súdnej praxe správnych súdov vybavujú obligatórne prednostne, a s výnimkou vecí, ktorým bol priznaný odkladný účinok.

8. K samotnému konaniu s chronologickým opisom jednotlivých procesných úkonov zákonný sudca poukázal na to, že sťažovateľka od 30. mája 2023 do 19. februára 2024 (teda viac ako 8 mesiacov) nemala právneho zástupcu, a to aj napriek tomu, že v predmetnej právnej veci nejde o výnimku z obligatórneho právneho zastúpenia. Po tom, ako si sťažovateľka zvolila právneho zástupcu, správny súd konal plynulo – doručoval podania a zároveň zverejnil aj informáciu o verejnom vyhlásení rozhodnutia. Podľa názoru zákonného sudcu zo strany Správneho súdu v Bratislave nedošlo k nečinnosti a ani k prietahom, pretože vo veci plynule konal a rozhodnutie bude prijaté v najbližších týždňoch. Zbytočné prietahy v konaní Krajského súdu v Bratislave spočívajúce v jeho nečinnosti od januára 2022 do 30. mája 2023, a nie v javiacej sa neefektívnosti alebo zbytočnosti ním vykonaných úkonov možno považovať za zbytočné.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej

istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

11. Povinnosť správneho súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp správneho súdneho konania v § 5 ods. 7 SSP a povinnosť konať bez prietahov aj v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý je premietnutý aj do § 5 ods. 1 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“). Správny súd je teda povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prietahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb a určovať poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konanie pred ním bolo rýchle a hospodárne (§ 5 ods. 7 SSP). Navyše, podľa § 103 ods. 1 prvej a druhej vety SSP ak sa konanie začalo, postupuje v ňom správny súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá. Správny súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci konania nečinní. Podľa týchto zásad v napadnutom konaní nepostupoval dôsledne.

12. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmet napadnutého konania, ktorým je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy na základe správnej žaloby, podľa názoru ústavného súdu nevykazuje ani osobitnú právnu, ani skutkovú zložitosť, a samotný správny súd priznáva, že ide o vec štandardnej agendy správnych súdov, ku ktorej existuje relatívne ustálená rozhodnutia prax správnych súdov na úseku personálnych rozkazov. V správaní sťažovateľky s výnimkou ôsmich mesiacov trvajúcej absencie povinného právneho zastúpenia advokátom neboli zistené také skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania.

14. Čo sa týka postupu krajského súdu, ten po podaní správnej žaloby 21. decembra 2021 realizoval len nevyhnutné procesné úkony doručovania. Obdobie absolútnej nečinnosti možno vzhľadom na 17. februára 2022 do 30. mája 2023. Po prechode súdnictva z krajského súdu na správny súd k 1. júnu 2023 a po pridelení veci súčasnému zákonnému sudcovi od 21. mája 2024 sa tento snaží vo veci konať, pričom vo veci je nariadený termín vyhlásenia rozsudku na 20. august 2024. Bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie ku dňu jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti nie je právoplatne skončené a ani rozhodnuté, pričom sa vyskytli isté obdobia absolútnej nečinnosti súdu.

15. V súvislosti s obranou správneho súdu ústavný súd napriek pochopeniu organizačných a personálnych ťažkostí pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva ani rozhodovacej praxe ústavného súdu v zásade ústavne významné pre posúdenie, či došlo

k zbytočným priet'ahom v konaní. Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťažnosti všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

16. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné priet'ahy spočívajúce v nečinnosti správneho súdu resp. krajského súdu presahujúcej jeden rok (osobitne od februára 2021 do konca mája 2022) [m. m. I. ÚS 32/01 a I. ÚS 33/01 (ZNaU č. 31/01 a č. 32/01)], ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal správny súd konať v ňom bez zbytočných priet'ahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

17. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia 5 000 eur dôvodiac doterajšou dĺžkou súdneho sporu (2 roky a 5 mesiacov, pozn.) s poukazom na absolútnu nečinnosť správneho súdu od februára 2022 až do podania ústavnej sťažnosti.

18. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie, majúc pritom na zreteli, že cieľom jeho priznania je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

19. Pri ustálení sumy priznaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd okrem už uvedeného prihliadol i na celkovú dĺžku napadnutého konania vedeného pred krajským súdom a správnym súdom (od 21. decembra 2021) v trvaní približne dva a pol roka a nečinnosť krajského súdu v trvaní takmer jeden a pol roka, ako i na skutočnosť, že už sťažnosť na priet'ahy predsedníčke správneho súdu splnila svoj účel, že správny súd začal vo veci konať a určil v nej termín vyhlásenia rozsudku na 20. august 2024. Ústavný súd prihliadol aj na enormnú zaťažnosť správneho súdu a personálnu poddimenzovanosť po jeho vzniku hraničiacu s jeho schopnosťou zabezpečiť v relevantnom čase riadny chod správneho súdu [IV. ÚS 471/2012 (ZNaU č. 29/2013)]. Vzhľadom na uvedené rozhodol podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

20. Napriek tomu, že sťažovateľka požadované trovy za konanie pred ústavným súdom nevyčíslila, ústavný súd jej podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 343,25 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 13,73 eur, t. j. spolu 713,96 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Osvedčenie o registrácii DPH právny zástupca sťažovateľky nepredložil, preto mu ústavný súd navýšenie trov konania o 20 % nemohol priznať.

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 236 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu